

Kaartjes tijdsperiodes

Prehistorie

Oudheid

vroege Middeleeuwen

hoge en late
Middeleeuwen

Renaissancetijd

Gouden Eeuw

eeuw van de Verlichting

industrialisatietijd

eerste helft 20^e eeuw

tweede helft 20^e eeuw

Kaartjes tijden

tot 3000 v.C.

3000 v.C. – 500 n.C.

500 – 1000

1000 – 1500

1500 – 1600

1600 – 1700

1700 – 1800

1800 – 1900

1900 – 1950

1950 – heden

Kaartjes tijdvakken naam canon

Jagers en boeren

Televisie en computer

Ontdekkers en hervormers

Wereldoorlogen

Pruiken en revoluties

Grieken en Romeinen

Regenten en vorsten

Steden en staten

Burgers en
stoommachines

Monniken en ridders

Kaartjes Kenmerkende Aspecten

de levenswijze van jagers-
verzamelaars

het ontstaan van landbouw en
landbouwsamenlevingen

het ontstaan van de eerste
stedelijke gemeenschappen

de ontwikkeling van
wetenschappelijk denken en het
denken over burgerschap en
politiek in de Griekse stadstaat

de klassieke vormtaal van de
Grieks-Romeinse cultuur

de groei van het Romeinse
imperium waardoor de Grieks-
Romeinse cultuur zich in Europa
verspreidde

de confrontatie tussen de Grieks-
Romeinse cultuur en de
Germaanse cultuur van
Noordwest-Europa

de ontwikkeling van het jodendom
en het christendom als de eerste
monotheïstische godsdiensten

de verspreiding van het
christendom in geheel Europa

het ontstaan en de verspreiding
van de islam

de vrijwel volledige vervanging in
West-Europa van de agrarisch-
urbane cultuur door een
zelfvoorzienende agrarische
cultuur, georganiseerd via
hofstelsel en horigheid

het ontstaan van feodale
verhoudingen in het bestuur

de opkomst van handel en
ambacht die de basis legde voor
het herleven van een agrarisch-
urbane samenleving

de opkomst van de stedelijke
burgerij en de toenemende
zelfstandigheid van steden

het conflict in de christelijke
wereld over de vraag of de
wereldlijke dan wel de geestelijke
macht het primaat behoorde te
hebben

de expansie van de christelijke
wereld naar buiten toe, onder
andere in de vorm van de
kruistochten

het begin van staatsvorming en
centralisatie

het begin van de Europese
overzeese expansie

het veranderende mens- en wereldbeeld van de renaissance en het begin van een nieuwe wetenschappelijke belangstelling

de hernieuwde oriëntatie op het erfgoed van de klassieke Oudheid

de protestantse reformatie die splitsing van de christelijke kerk in West-Europa tot gevolg had

het conflict in de Nederlanden dat resulteerde in de stichting van een Nederlandse staat

het streven van vorsten naar absolute macht

de bijzondere plaats in staatkundig opzicht en de bloei in economisch en cultureel opzicht van de Nederlandse Republiek

wereldwijde handelscontacten, handelskapitalisme en het begin van een wereldeconomie

de wetenschappelijke revolutie

rationeel optimisme en 'verlicht denken' dat werd toegepast op alle terreinen van de samenleving: godsdienst, politiek, economie en sociale verhoudingen

voortbestaan van het ancien régime met pogingen om het vorstelijk bestuur op eigentijdse verlichte wijze vorm te geven (verlicht absolutisme)

uitbouw van de Europese overheersing, met name in de vorm van plantagekoloniën en de daarmee verbonden transatlantische slavenhandel, en de opkomst van het abolitionisme

de democratische revoluties in westerse landen met als gevolg discussies over grondwetten, grondrechten en staatsburgerschap

de industriële revolutie die in de westerse wereld de basis legde voor een industriële samenleving

discussies over de 'sociale kwestie'

de moderne vorm van imperialisme die verband hield met de industrialisatie

de opkomst van emancipatiebewegingen

voortschrijdende democratisering, met deelname van steeds meer mannen en vrouwen aan het politieke proces

de opkomst van politiek-maatschappelijke stromingen: liberalisme, nationalisme, socialisme, confessionalisme en feminisme

de rol van moderne propaganda-
en communicatiemiddelen en
vormen van massaorganisatie

het in praktijk brengen van de
totalitaire ideologieën
communisme en
fascisme/nationaal-socialisme

de crisis van het
wereldkapitalisme

het voeren van twee
wereldoorlogen

racisme en discriminatie die
leidden tot genocide, in het
bijzonder op de joden

de Duitse bezetting van
Nederland

verwoestingen op niet eerder
vertoonde schaal door
massavernietigingswapens en de
betrokkenheid van de
burgerbevolking bij oorlogvoering

vormen van verzet tegen het
West-Europese imperialisme

de verdeling van de wereld in
twee ideologische blokken in de
greep van een wapenwedloop en
de daaruit voortvloeiende dreiging
van een atoomoorlog

de dekolonisatie die een eind
maakte aan de westerse
hegemonie in de wereld

de eenwording van Europa

de toenemende westerse welvaart
die vanaf de jaren zestig van de
twintigste eeuw aanleiding gaf tot
ingrijpende sociaal-culturele
veranderingsprocessen;

de ontwikkeling van pluriforme en
multiculturele samenlevingen

Kaartjes verplichte personen

Karel V

Alva

Maarten Luther

Filips II

Johannes Calvijn

Willem van Oranje

Lodewijk XVI

Napoleon Bonaparte

Maximiliaan de
Robespierre

Karl Marx

Wilhelm I

Wilhelm II

Otto von Bismarck

Adolf Hitler

Joseph Goebbels

Jozef Stalin

Harry Truman

Mao Zedong

Nikita Chroesjtsjov

Leonid Brezjnev

John F. Kennedy

Michael Gorbatsjov

Kaartjes verplichte voorbeelden

Luther verschijnt voor de
Rijksdag in Worms

Instelling drie Collaterale
Raden

Het ontzet van Leiden

Alteratie van Amsterdam

Plakkaat van Verlatinge

De Spaanse Armada
wordt verslagen

Coen verplaatst het
bestuurscentrum van de
VOC naar Batavia

Johan van Oldenbarnevelt
wordt onthoofd

Ontstaan van de
Portugees-Israëlitische
Gemeente in Amsterdam

Conferentie van Berlijn

Vlootwet

Slag bij de Marne

Spartakus-opstand

Dawesplan

Rijksdagbrand

Instelling
Rijkscultuurkamer

Ingebruikname
concentratiekamp Dachau

Neurenberger wetten

Conferentie van München

Wannseeconferentie

Atoombom op Hiroshima

Marshallplan

Redevoering senator
McCarthy over
communisten in de
Verenigde Staten

Akkoorden van Genève
gesloten na de slag bij
Dien Bien Phu

Bezoek Nixon aan China

Burgeroorlog in Angola
tussen MPLA en FNLA

Bestorming van Felix
Meritis in Amsterdam

'Ich bin ein Berliner'-
toespraak van president
Kennedy in Berlijn

Praagse Lente

Salt I ondertekend

Demonstratie tegen
kernwapens in Amsterdam

Kant over de definitie van
Verlichting en de gevaren
van het rationalisme

Locke en Rousseau over
het sociaal contract

Spinoza over de invloed
van God op het dagelijks
leven

Voltaire over de vrijheid
van denken en de rol van
de staat

Cahiers des doléances

Wet Le Chapelier

Proces van 'burger Capet'

Code Napoleon

Congres van Verona

Belgische Opstand

Frankfurter Parlament